

Студиска програма: **АКУШЕРКА**

Времетраење на студиската програма: **3 години**

ЕКТС кредити: **180**

Цели на студиската програма

Целта на изучување на студиската програма за акушерка произлегува од потребата за оспособување на профилот за да има водечка улога во организацијата, негата, лекувањето и превенцијата на проблемите од акушерско-гинеколошката област, како и оспособеност на акушерката да се вклучи во современата дијагностика на акушерско-гинеколошките проблеми, грижа и помош за мајката во текот на породилните болки и следење на состојбата на плодот *in utero* преку соодветни клинички и технички средства.

Студиската програма за акушерки на Високата медицинска школа е усогласена со единствениот европски простор за високо образование според ДИРЕКТИВА 2005/36/EЗ НА ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ И НА СОВЕТОТ од 07 септември 2005 година за професионалните квалификации и промените според DIRECTIVE 2013/55/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 20 November 2013 за обука на акушерки.

Резултати од учењето (специфични дескриптори на квалификации) знаења и разбирање

- ги разбира и следи современите трендови, за да може да одговори на барањата на поединецот, групата и општествената заедница, а со цел да ги задоволи нивните потреби;
- препознава и помни добро воспоставени тематски области кои се поврзани со базичните предмети: анатомија и физиологија и предметите во полињата и областите од клиничка медицина (посебно гинекологија и акушерство и превенција во гинекологијата и акушерството) значајни за медицинската едукација на акушерката;
- следи стручни и научни истражувања од областа на акушерството, гинекологијата и неонатологијата.

примена на знаењето и разбирањето

- обезбедува соодветни информации и совети за планирање на семејството;
- учествува во дијагностицирање на бременост и следење на нормалната бременост;
- ги извршува неопходните прегледи за следење на развојот на нормалната бременост;
- препишува или советува за неопходните прегледи за најрано дијагностицирање на ризична бременост;
- подготвува програми за подготовка на идните родители и целосна подготовка за раѓањето на детето со совети за хигиената и исхраната;
- се грижа и пружа помош за мајката во текот на породилните болки и учествува во следење на состојбата на плодот *in utero* преку соодветни клинички и технички средства;
- се оспособува за изведување на спонтано породување, вклучувајќи епизиотомии

- кога е потребно, а во итни случаи и породување кога детето е во обратна положба;
- открива предупредувачки знаци на аномалии кај мајката или кај бебето за кои е потребна лекарска помош и помагање на лекарот доколку е потребно;
  - презема неопходни итни мерки во отсуство на лекарот, особено рачно отстранување на плацентата, проследено евентуално со мануелен преглед на матката;
  - се оспособува за прегледување и згрижување на новороденчето;
  - презема неопходни иницијативи доколку е потребно во случаите на спроведување на неопходна реанимација;
  - се грижи за згрижување и следење на напредокот на мајката по породувањето и давање на сите неопходни совети на мајката за грижата за новороденчето заради овозможување негов оптимален напредок;
  - го спроведува третманот препишан од лекарите;
  - ги подготвува неопходните писмени извештаи.

способност за проценка

- прави анализа на потребите, а потоа проценка на приоритетите и здравствената состојба на жената, ги спроведува интервенциите според редот на итност, ги следи и мери објективните и субјективните знаци и прави проценка на состојбата на жената и за тоа го информира докторот.
- се грижи за чување на медицинската тајна, применувајќи ги одредбите на медицинската етика и деонтологија, прави соодветна проценка на состојбата на пациентките, користејќи го знаењето од областа на клиничката медицина и за тоа го известува докторот.
- прави проценка во пронаоѓањето на факторите на ризик за појава на болеста после примена на соодветно истражување, успешно спојувајќи го знаењето помеѓу теоријата и праксата, и на тој начин помага во разрешување на здравствените потреби и проблеми кои се во доменот на професијата на акушерката.
- подеднакво се вклучува во реализација и во превентивните и во куративните активности, правејќи проценка на редот на итност при реализација на задачите во амбулантно-поликлиничка, болничка дејност или во домашни услови.

комуникациски вештини

- комуникациските вештини ги применува за време на работа во тимот, во комуникација со пациентката или семејството преку примена на методот на интервју, преку усни презентации, или пишани извештаи;
- учествува на конгреси, симпозиуми, семинари, работилници, на кои се расправа за одделни потреби и проблеми од стручната работа на акушерките, во разните здруженија (на сестри и акушерки, во лекарските здруженија) и во целокупната општествена заедница.
- учествува во тимска работа, активно соработува во работа на група, честа форма на работа во гинеколошките ординации и поливалентната патронажна дејност, преку споделување на одговорноста, активна дискусија и разни други активности.
- се вклучува во тимот за организирање на здравствената заштита на жената со цел чување и унапредување на здравјето на жената, нега, лекување и рехабилитација на заболувањата, здравствено-воспитна активност на жената, унапредувањето на

здравјето на бремената жена и леунката за време на пренаталниот, перинаталниот и постнаталниот период, како и грижа за новороденото, мајката и малото дете.

вештини на учење

- континуирано ги следи најновите медицински научни достигнувања во областа на медицината, особено во гинекологијата и акушерството, учествува во изработка на стручни трудови и ги презентира на разни секции, семинари, конференции, конгреси итн.;
- дополнителните и специфични вештини ги совладува преку континуирано професионално усовршување и оспособување на акушерката за примена на новите медицински достигнувања и современата дијагностика, со тенденција за пренесување на знаењето и вештините на своите соработници со висок степен на самостојност во донесувањето одлуки во својата професија.
- применува меѓународно признати стандарди и активно учествува во осовременување на образовните програми.

Листа на предмети

Семестар 1

Анатомија (5 ЕКТС)

Запознавање со анатомијата како фундаментална наука, совладување на терминологијата и обезбедување на потребен квантум на знаење што обезбедува континуитет во процесот на учење и следење на понатамошниот тек на студиите.

Здравствена нега 1 (6 ЕКТС)

Основната цел на предметната програма е студентите да се запознаат со важноста и научната основа на општата и специјалната здравствена нега, кои се потребни за акушерката да може соодветно да ги згрижува болните во хоспитални, домашни услови како и пошироко во заедницата.

Во текот на наставата студентите ќе се стекнат со теоретски познавања за здравствената нега и ќе ги совладаат вештините потребни за имплементирање на теоретските знаења во праксата, при задоволување на потребите како на болниот така и на клиентот во зависност од проблемот кој треба да се реши од аспект на здравствената нега. Студентите ќе се оспособат за сите интервенции кои се потребни за поправање на здравјето, превенирање на болестите како и обезбедување на мирна смрт на оние кои имаат лоша прогноза на заболувањето.

Медицинска психологија со комуникациски вештини (4 ЕКТС)

Целта на изучување на овој предмет е запознавање на студентите со психичкиот развој и психичките проблеми, кои произлегуваат од медицинската пракса и основните законitosti на меѓучовечките комуникации како и важноста на комуникацијата со

пациентите и нивните блиски во превенцијата, дијагностиката, терапијата и рехабилитацијата.

Медицинска статистика со мед. информатика (4 ЕКТС)

Да се совладаат методите на статистичката методологија, примената на статистичките методи и изворите на медицински информации.

Изборни предмети (се избираат два предмети од листата) (3 ЕКТС)

Медицинска социологија

Целта на програмата е студентите да добијат поподлабочени сознанија за основните поими поврзани со општеството, неговата структура, функционирањето и менувањето на истото, а во вториот дел сознанија од медицинската социологија, со посебен акцент на социјалната детерминираност на медицинските феномени како и на интеракциите кои постојат меѓу медицината и општеството во целина.

Основи на истражувањето

Воведување на студентите во истражувачка и апликативна работа, методолошки стандарди и техники при пишување на стручен труд, подготовка за изработка на семинарски и дипломска работа, барање и користење на литература, стандардизација и оригиналност во истражувањето.

Правни аспекти на медицинска грижа

Студентот да се запознае со примена на основните принципи и начела на здравственото и социјалното законодавство.

Изборни предмети (се избира еден предмет од листата) (3 ЕКТС)

Англиски јазик

Целта на предметот е да продолжи надградбата на постоечките знаења и јазични вештини на студентите преку разработка на текстови кои содржински се слични со темите кои се разработуваат во рамките на нивните стручни предмети. На ваков начин, студентите учат стручна терминологија и се оспособуваат и на англиски јазик да изнесуваат ставови, да дискутираат за теми кои се од нивната област на интерес.

Германски јазик

Студентите да се запознаат со стручна терминологија од областа на медицината на германски јазик . Да можат да комуницираат на германски јазик во медицинска установа, комуникација лекар – медицинска сестра, медицинска сестра – пациент.

Француски јазик

Стекнување на знаења од францускиот јазик од медицинската област и негово континуирано изучување на јазикот во три насоки: јазични цели, граматика и изучување на професионалните цели и француската култура преку споредби со македонската култура и цивилизација.

Практична настава 1 (2 ЕКТС)

Запознавање со практичната настава, начин на изведување, учење за создавање вештини за примена на теоријата во пракса. Практичната настава е во вид на контролирана внатрешна обука во болнички оддели или во други здравствени служби одобрени од страна на Високата медицинска школа Битола.

Семестар 2

Физиологија (5 ЕКТС)

Студентите да стекнат знаења за функционирањето на нормалниот човечки организам во толкава мера и квантум колку што е потребно за разбирање на наставните содржини предвидени покасно, во текот на студиумот; да развиваат правилен поглед на човекот како психофизичка целина и неговиот однос со околината во која живее; здобиеното знаење да го употребуваат за критичко оценување на позитивните и негативните влијанија на околината врз психосоматскиот развој на човекот

Здравствена нега 2 (6 ЕКТС)

Основната цел на предметната програма е студентите да се запознаат со важноста и научната основа на општата и специјалната здравствена нега, кои се потребни за медицинската сестра да може соодветно да ги згрижува болните во хоспитални, домашни услови како и пошироко во заедницата.

Во текот на наставата студентите ќе се стекнат со теоретски познавања за здравствената нега и ќе ги совладаат вештините потребни за имплементирање на теоретските знаења во праксата, според Процесот на здравствена нега како метод на организаација на здравствената нега. Студентите ќе се оспособат за задоволување на потребите на болниот, здравиот клиент, семејството и заедницата со примената на Процесот на здравствена нега.

Екологија (4 ЕКТС)

Да ја совлада еколошко-медицинската терминологија, Да направи дистинкција на природната и социјалната димензија на човековата популација и да ја апсолвира неговата двокомпонентност, Да ја разбере новата еколошка парадигма дека „светот,, е сепак конечен во неговите ресурси, Да создаде рационална еколошка свест кај студентите, Да ги согледа разликите помеѓу општествените и природните системи, Да ја разбере коегзистенцијата во системот на животната средина и да ја свати се поголемата етиологија на болестите кои се поврзани со состојбата на медиумите на животот.

Медицинска етика (5ЕКТС)

Целта на изучување на оваа програма е студентите да се стекнат со сознанија за основните поими на етиката како наука, за моралот, а со тоа а се запознаат подетално со професионалната етика и медицинска деонтологија. Исто така како дел од програмата е предвидено запознавање со основните поими на правото и историски развој на сестринството. Предметот етички и правни основи ги опфаќа трите фундаментални аспекти на медицинското секојдневие, со посебен акцент на етичките и правните аспекти на медицинските проблеми со кои се соочуваат здравствените работници низ медицинското секојдневие.

Изборни предмети (се избираат два предмети од листата) (3 ЕКТС)

Биофизика

Студентите да ги изучат основните физички закони, појави и процеси кои се применуваат во медицинските струки, со цел да ги разберат процесите во живите организми кои можат да се опишат со биофизички модели, да го разберат принципот на работа на инструментите и уредите кои се користат во дијагностиката и терапијата, да го објаснат и предвидат влијанието на разни фактори врз живите организми во нормална и патолошка состојба.

Исхрана и диететика

Да се совладаат принципите на правилната исхрана и хранливи материји и значењето на нутрицијата кај различни популациони групи.

Трансфузиологија со имунологија

Разбирање на суштината на трансфузиологијата и имунологијата да стекнат пошироки знаења за одредени актуелни теми во секојдневната пракса да ги совладаат основните трансфузиски постапки.

Практична настава 2 (4 ЕКТС)

Запознавање со практичната настава, начин на изведување, учење за создавање вештини за примена на теоријата во пракса. Практичната настава е во вид на контролирана внатрешна обука во болнички оддели или во други здравствени служби одобрени од страна на Високата медицинска школа Битола.

Семестар 3

Гинекологија со нега 1 (4 ЕКТС)

Да се запознаат студентите со основните заболувања и во гинекологијата, промените и проблемите кои се јавуваат кај жените од раѓање па се до длабока старост со посебен осврт на негата на таквите болни.

Фармакологија (4 ЕКТС)

Цели на предметната програма по фармакологија се студентите да се запознаат со основните принципи на општата и специјалната фармакологија, фармакокинетските и фармакодинамските особености на лековите, интеракциите, саканите и несаканите ефекти на различни групи на лекови, најчесто користените претставници, основните препарати од различни фармаколошки групи, дозирањето и начините на давање, индикациите и контраиндикациите на лековите.

Интерна медицина со нега (4 ЕКТС)

Да ги воведат студентите во содржините на интерната медицина и да ги запознаат студентите со најновите достигнувања во дијагностиката и третманот на интернистичките заболувања.

Акушерство 1 (5 ЕКТС)

Да се запознаат студентите со основите на хуманата репродукција и ембриологијата, анатомија на малата карлица, физиолошките промени кај жената во бременоста, анамнеза и преглед кај бремени жени, антенатална заштита, болестите на мајката во бременоста и нарушувања на фетусот.

Патологија (3 ЕКТС)

Совладување на основните патолошки процеси во организмот и нивната клиничка импликација.

Изборни предмети (се избираат два предмети од листата) (3 ЕКТС)

Микробиологија

Основна цел на предметот е студентите да се запознаат и да стекнат солидни теоретски и практични знаења од областа на микробиологијата.

Основи на радиологија

Запознавање на студентите со основите на радиолошките методи, видовите јонизирачките зрачења кои се користат во медицината, нивните карактеристики, примена и основните постулати на примена на јонизирачките зрачења во различните области во медицината.

Биохемија

Биохемијата како наука, претставува базична дисциплина во едукацијата на сите медицински профили. Наставната програма по биохемија, на студентите ќе им го обезбеди потребниот квантум на знаења, неопходен за нивниот степен на образование и стручно оспособување.

Практична настава 3 (4 ЕКТС)

Запознавање со практичната настава, начин на изведување, учење за создавање вештини за примена на теоријата во пракса. Практичната настава е во вид на контролирана внатрешна обука во болнички оддели или во други здравствени служби одобрени од страна на Високата медицинска школа Битола.

Семестар 4

Акушерство 2 (6 ЕКТС)

Студентите да се запознаат со методите и механизмот на раѓање, интервенциите при раѓањето и водење на раѓање, нега во текот на раѓањето, постпартална проценка на мајката и бебето, механизмот на доење, компликации во второ и трето тромесечие, компликации во интрапартум, различна патологија втекот на раѓањето и акушерски операции.

Педијатрија со неонатологија (5 ЕКТС)

Да се запознаат студентите со целокупните карактеристики на детето во сите негови периоди, особено интраутериниот развој, физиолошките карактеристики на новороденото, неговиот правилен раст и развој, згрижувањето на здраво и болно новороденче, недоносено, нега и исхрана на новородено, болести по системи на детето, со посебен акцент на новородено. Исто така да се стекнат со знаења за карактеристиките на новородено, преднатална, интранатална и постнатална здравствена заштита.

Ургентни состојби во медицината (4 ЕКТС)

Запознавање на студентите со ургентните состојби во медицината.проценка и препознавање на ургентните состојби, како и совладување на основните постапки за ургентно реагирање во услови надвор од здравствена институција, за време на транспорт и во домот на болниот, како и организација на лекување и нега на болниот во домашни услови.

Здравствено воспитание (3 ЕКТС)

Целта на изучување на здравственото воспитание е едукација на студентите за целите, задачите и содржините на здравственото воспитание кај населението, нивните ставови за зачувување на сопственото здравје, здравствено воспитание во здравствената заштита кај одделни групи од населението, запознавање со здравствено воспитните методи и средства, како и подрачјата на дејствување и планирање на здравственото воспитание.

Гинекологија со нега 2 (5 ЕКТС)

Да се запознаат студентите со основните заболувања и во гинекологијата, промените и проблемите кои се јавуваат кај жените од раѓање па се до длабока старост со посебен осврт на негата на таквите болни.

*Изборни предмети (се избира **еден предмет од листата**) (3 ЕКТС)*

Инфектологија со нега

Да се совладаат особеностите на инфективните болести и нивната класификација, како и поставувањето на дијагнозата и терапијата на овие заболувања.

Превенција во гинекологија и акушерство

Проблематиката на гинекологијата и акушерството подразбира низа акутни гинеколошки и акушерски збиднувања, превенција на истите е цел на предметот.

Практична настава 4 (4 ЕКТС)

Запознавање со практичната настава, начин на изведување, учење за создавање вештини за примена на теоријата во пракса. Практичната настава е во вид на контролирана внатрешна обука во болнички оддели или во други здравствени служби одобрени од страна на Високата медицинска школа Битола.

Семестар 5

Акушерство 3 (5 ЕКТС)

Да се запознаат студентите со итните состојби во акушерството, постпарталните компликации, справување со перинаталната загуба и неплодноста.

Хирургија со нега (4 ЕКТС)

Запознавање со основните принципи на стерилизација во Хирургијата, дијагностика и терапија на најосновните хируршки состојби и заболувања на абдоменот, градниот кош, централниот нервен систем, крвните садови итн., како и негата, пред и пост оперативната припрема и грижа за хируршките болни.

Епидемиологија (3 ЕКТС)

Да ги проучува факторите во појавата и ширењето на заразните болести и примена на мерки за нивно спречување и сузбивање и искоренување на секоја болест или група на болести.

Социјална медицина (3 ЕКТС)

Стекнување на основни знаења на социјалната медицина, како и знаења и вештини на посматрање и пратење на поединецот во социјалната средина, социјално медицинските болести, здравствена и социјалната заштита на групите од населението и законските прописи од областа на здравствената заштита.

Психијатрија со нега (4 ЕКТС)

Целта на оваа наставна дисциплина е запознавање на студентите со разликите меѓу менталното здравје и менталната болест, основите на етиологијата, проценката и дијагностиката на менталните растројства, спецификите на третманот на менталните растројства, како и основните карактеристики на поединечните ентитети во психијатрија-шизофренија, органските растројства, биполарните растројства, болестите на зависност и анксиозните растројства.

Анестезија со реанимација и интензивно лекување (4 ЕКТС)

Целта е студентите да стекнат основни предзнаења од анестезиологија и одредени поглавја од интензивно лекување.

Изборни предмети (се избира еден предмет од листата) (3 ЕКТС)

Неврологија со нега

Целта на изучување на оваа наставна дисциплина е да се едуцираат студентите за содржини од посебни поглавја на неврологијата, како и примената на процесот на здравствена нега по невролошки дијагнози. Студентите ќе се оспособат за да можат да се вклучат во процесот за решавање на проблемите кои се јавуваат кај невролошките болни.

Геријатрија со нега

Преку процесот на теоретската и практичната настава студентот да стекне знаења и усвои вештини кои се потребни за работа со популацијата на стари лица, како и да се оспособи за идентификација и третман на здравствените проблеми кај старите лица.

Практична настава 5 (4 ЕКТС)

Запознавање со практичната настава, начин на изведување, учење за создавање вештини за примена на теоријата во пракса. Практичната настава е во вид на контролирана внатрешна обука во болнички оддели или во други здравствени служби одобрени од страна на Високата медицинска школа Битола.

Семестар 6

*Изборни предмети (се избираат **три предмети од листата**) (3 ЕКТС)*

Медицина на трудот

Целта на изучување на оваа наставна дисциплина е запознавање на студентите со здравствената заштита на популационата група активно население, со превентивните мерки и организацијата на здравствената служба, како и задачите на медицинската сестра оваа организациона единица.

Онкологија и палијативна грижа

Стекнување на неопходни знаења од областа на здравствената нега на онколошки болни и специфичностите на палијативната грижа.

Дерматовенерологија со нега

Целта на овој предмет е запознавање на студентите со клиничката слика и етиологија на болестите на кожата и поткожното ткиво, рано откривање, мерки за превенција и можности за лекување. Овие знаења се неопходни за медицинската сестра правилно да ги процени потребите за нега на дерматовенеролошките болни

и да спроведе план за нега на дерматовенеролошки болен, според процесот на здравствена нега.

Ендокринологија

Целта на изучување на предметот е студентите да се стекнат со најосновните сознанија од областа на ендокринологијата и примената на теоретското знаење во практика.

Физикална терапија

Преку изучување на оваа дисциплина студентите се здобиваат со основните принципи на дејството на физиотерапевтските процедури во лекување на одредени засболувања на локомоторниот систем, кои се иод областа на клиничката медицина, со современиот пристап и тимската работа на сестрата во процесот на рехабилитација.

*Слободен изборен предмет (се избира **четири предмети** од листата изборни предмети на Универзитетот што се објавени на web страницата на Универ.) (3 ЕКТС)*

Хигиена

Да се совладаат принципите на здравствените ефекти од изложеност на штетни нокси, водоснабдување, принципи на ДДД заштита и основи на исхраната.

Менаџмент во здравство

Целта на овој предмет е да се запознаат студентите со суштината и значењето на менаџментот во здравството, преку совладување на содржините на овој предмет, идните главни сестри ќе се воведат во знаењата и вештините поробни за обавување на нивната одговорна работа.

Примарна здравствена заштита

Стекнување на знаења и вештини од областа на примарната здравствена заштита и примарната медицинска нега и оспособување за работа во семејната медицина, домашно лекување и нега и птаронажна здравствена заштита.

Принципи на предавање и администрација

Целта на предметот е добивање на педагошки знаења и професионални вештини за организирање и спроведување на воспитни дејности во согласност со возраста, културните и етничките разлики на пациентите и нивните семејства.

Подготовка за родителство и планирање на семејство

Целта на предметот е да ги обучи и оспособи акушерките да обезбедат соодветна подготовка на родителите за раѓањето на детето, подготовка за родителство, сексуално образование и планирање на семејството.

Културолошки компетенции на здравствените професионалци

Целта на изучување на овој предмет е низ клинички импликации, да се применат комплексни начини на решавање на навидум клинички релевантни "културни" карактеристики и ставови што ја одразуваат структурната нееднаквост, медицинската политика, правните закони, невидливата дискриминација, и социоекономските диспаритети, како и влијанието на структурните фактори, кои треба да се откријат, претстават и дискутираат пред пациентите.

Практична настава 6 (4 ЕКТС)

Запознавање со практичната настава, начин на изведување, учење за создавање вештини за примена на теоријата во пракса. Практичната настава е во вид на контролирана внатрешна обука во болнички оддели или во други здравствени служби одобрени од страна на Високата медицинска школа Битола.